

Donderdag 16 februari 2017

P8_TA(2017)0045

Guatemala, in het bijzonder de situatie van mensenrechtenactivisten

Resolutie van het Europees Parlement van 16 februari 2017 over Guatemala, in het bijzonder de situatie van mensenrechtenactivisten (2017/2565(RSP))

(2018/C 252/21)

Het Europees Parlement,

- gezien de Universele Verklaring van de rechten van de mens en de mensenrechtenverdragen van de VN alsmede de facultatieve protocollen daarbij,
- gezien het Europees Verdrag betreffende de rechten van de mens, het Europees Sociaal Handvest en het Handvest van de grondrechten van de EU,
- gezien de Europese consensus over ontwikkeling van december 2005,
- gezien zijn eerdere resoluties over mensenrechtenschendingen, waaronder de resoluties over debatten over gevallen van schending van de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat,
- gezien zijn resoluties van 15 maart 2007 over Guatemala ⁽¹⁾ en van 11 december 2012 over de associatieovereenkomst EU-Midden-Amerika ⁽²⁾,
- gezien het bezoek van de subcommissie mensenrechten aan Mexico en Guatemala in februari 2016, en gezien het definitieve verslag van dat bezoek,
- gezien het verslag van het bezoek van de Delegatie voor de betrekkingen met de landen in Midden-Amerika aan Guatemala en Honduras van 16 t/m 20 februari 2015,
- gezien zijn resolutie van 21 januari 2016 over de prioriteiten van de EU voor de UNHRC-zittingen in 2016 ⁽³⁾,
- gezien het verslag van de speciale VN-rapporteur over de mondiale bedreigingen voor mensenrechtenactivisten, en over de situatie van vrouwenrechtenactivisten,
- gezien het jaarverslag 2016 van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten over de activiteiten van zijn kantoor in Guatemala,
- gezien het recente bezoek van de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten aan Guatemala,
- gezien het VN-Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 1966,
- gezien het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie (2015-2019),
- gezien de routekaart 2014-2017 van de EU voor samenwerking met het maatschappelijk middenveld in partnerlanden,
- gezien de richtsnoeren van de EU voor de bescherming van mensenrechtenactivisten en het strategisch kader inzake mensenrechten, dat erop gericht is mensenrechtenactivisten te engageren,

⁽¹⁾ PB C 301 E van 13.12.2007, blz. 257.

⁽²⁾ PB C 434 van 23.12.2015, blz. 181

⁽³⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2016)0020.

Donderdag 16 februari 2017

- gezien de resolutie van de VN-Mensenrechtenraad 26/9 van 26 juni 2014 waarin de UNHRC besloot een open intergouvernementele werkgroep op te richten voor de ontwikkeling van een internationaal, juridisch bindend instrument voor transnationale bedrijven en andere ondernemingen met betrekking tot de rechten van de mens,
 - gezien het Verdrag betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen van de Internationale Arbeidsorganisatie (Verdrag nr. 169 van de IAO) uit 1989,
 - gezien de clausules over de mensenrechten in de associatieovereenkomst EU-Midden-Amerika en de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst (PSO) EU-Midden-Amerika, van kracht sinds 2013,
 - gezien het meerjarig indicatief programma voor Guatemala 2014-2020, en de doelstelling van dit programma om bij te dragen aan de oplossing van conflicten en aan vrede en veiligheid,
 - gezien de steunprogramma's van de Europese Unie ten behoeve van het rechtswezen in Guatemala, met name SEJUST,
 - gezien de uitspraak van het Inter-Amerikaanse Hof voor de rechten van de mens van 2014 in de zaak *Human rights defenders et al. v. Guatemala*, en het verslag van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de mensenrechten over de situatie van de mensenrechten in Guatemala (OEA/Ser.L/V/II.Doc. 43/15) van 31 december 2015,
 - gezien artikel 25 van het reglement inzake het mechanisme voor voorzorgsmaatregelen van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de mensenrechten,
 - gezien de conclusies van de Raad over de ondersteuning van de democratie in de externe betrekkingen van de EU,
 - gezien de richtsnoeren van 2009 van de Raad inzake mensenrechten en internationaal humanitair recht,
 - gezien de verklaring van 9 december 2016 van hoge vertegenwoordiger Federica Mogherini namens de Europese Unie ter gelegenheid van de Dag van de mensenrechten 10 december 2016,
 - gezien de verklaring van de woordvoerder van de EDEO van 17 augustus 2016 over mensenrechtenactivisten in Guatemala,
 - gezien de Santo Domingo-verklaring van de ministeriële bijeenkomst van de EU en de Celac op 25 en 26 oktober 2016,
 - gezien de verklaring van 1 februari 2017 van de groep van 13 over de versterking van de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie en straffeloosheid,
 - gezien de artikelen 2, 3, lid 5, 18, 21, 27 en 47 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 208 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
 - gezien artikel 135 van zijn Reglement,
- A. overwegende dat Guatemala de op twee na grootste ontvanger is van bilaterale ontwikkelingshulp van de EU in Midden-Amerika, met een bedrag van 187 miljoen EUR in de periode 2014-2020, gericht op voedselveiligheid, conflictoplossing, vrede, veiligheid en concurrentievermogen;
- B. overwegende dat Guatemala strategisch is gelegen op de aanvoerroute van drugs en de illegale migratieroute tussen Midden-Amerika en de Verenigde Staten; overwegende dat Guatemalanen de op een na grootste groep gedeporteerden uit de VS blijven; overwegende dat decennia van binnenlandse conflicten, grootschalige armoede en een diepgewortelde cultuur van straffeloosheid hebben geleid tot een aanhoudend hoog niveau van geweld en veiligheidsproblemen in Guatemala; overwegende dat de hele maatschappij de gevolgen ondervindt van hoge criminaliteitscijfers, maar dat vooral mensenrechtenactivisten, ngo's en lokale autoriteiten hierdoor geraakt worden;

Donderdag 16 februari 2017

- C. overwegende dat het in 2017 twintig jaar geleden is dat de vredesakkoorden van Guatemala zijn ondertekend; overwegende dat de strijd tegen straffeloosheid, waaronder tegen ernstige misdaden die zijn gepleegd tijdens de eerdere niet-democratische regimes, van wezenlijk belang is; overwegende dat de Guatemalaanse autoriteiten een duidelijk signaal moeten afgeven aan degenen die zich schuldig maken aan het plegen of plannen van geweld tegen mensenrechtenactivisten dat dergelijke acties niet onbestraft zullen blijven;
- D. overwegende dat tussen januari en november 2016 veertien moorden en zeven pogingen tot moord op mensenrechtenactivisten in Guatemala zijn geregistreerd door de organisatie voor de bescherming van mensenrechtenactivisten in Guatemala (UDEFEGUA); overwegende dat zich volgens dezelfde bron in 2016 in totaal 223 tegen mensenrechtenactivisten gerichte acties hebben voorgedaan, waaronder 68 nieuwe rechtszaken die zijn aangespannen tegen mensenrechtenactivisten; overwegende dat milieuactivisten en grondrechtenactivisten en degenen die zich inzetten voor rechtvaardigheid en de bestrijding van straffeloosheid tot de groep mensenrechtenactivisten behoorden die het vaakst het doelwit waren;
- E. overwegende dat in 2017 de mensenrechtenactivisten Laura Leonor Vásquez Pineda en Sebastián Alonzo Juan zijn vermoord, en dat in 2016 de journalisten Victor Valdés Cardona, Diego Esteban Gaspar, Roberto Salazar Barahona en Winston Leonardo Túnchez Cano zijn vermoord;
- F. overwegende dat de mensenrechtensituatie zeer ernstig blijft; overwegende dat de situatie van vrouwen en inheemse volkeren, met name van mensenrechtenactivisten, alsmede van migranten, ernstige zorgen baart, net als andere problemen zoals de toegang tot het recht, omstandigheden in gevangenissen, politieoptreden en beschuldigingen van marteling, met daarbij ook nog wijdverspreide corruptie, samenzwering en straffeloosheid;
- G. overwegende dat Guatemala de IAO-verdragen 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen en 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht heeft geratificeerd; overwegende dat er enkele positieve signalen zijn te bespeuren, zoals de oprichting van Mesa Sindical del Ministerio Público; overwegende dat de Guatemalaanse wetgeving geen verplichting bevat om voorafgaand, vrij en inhoudelijk overleg te voeren met inheemse gemeenschappen, zoals bepaald in IAO-verdrag 169;
- H. overwegende dat het Inter-Amerikaanse Hof voor de rechten van de mens in 2014 een bindende uitspraak heeft gedaan waarin werd opgeroepen tot het invoeren van overheidsbeleid ter bescherming van mensenrechtenactivisten; overwegende dat een door de EU gefinancierd overlegproces gaande is voor de formulering van bovengenoemd beleid;
- I. overwegende dat de VN-richtsnoeren voor bedrijven en mensenrechten betrekking hebben op alle landen en op alle ondernemingen, of deze nu transnationaal zijn of niet, onafhankelijk van hun omvang, sector, plaats, eigenaars en structuur, hoewel doeltreffende controle- en sanctiemechanismen een uitdaging blijven bij de mondiale tenuitvoerlegging van de UNGP's; overwegende dat de mensenrechtensituatie in Guatemala in 2017 zal worden geëvalueerd in het kader van de universele periodieke doorlichting door de Mensenrechtenraad;
- J. overwegende dat de Guatemalaanse ombudsman voor de mensenrechten, het openbaar ministerie en de rechterlijke macht belangrijke stappen hebben genomen tegen straffeloosheid en voor de erkenning van de mensenrechten;
- K. overwegende dat Guatemala enkele positieve stappen heeft genomen, zoals de verlenging van het mandaat van de Internationale Commissie tegen straffeloosheid in Guatemala (CICIG) tot 2019; overwegende dat in oktober 2016 een voorstel voor de constitutionele hervorming van het rechtswezen, onder andere gebaseerd op rondetafelgesprekken met het maatschappelijk middenveld, aan het congres is gepresenteerd door de voorzitters van de uitvoerende macht, het congres en het rechtssysteem van Guatemala, dat tot doel heeft het rechtssysteem te versterken op basis van beginselen als justitiële hiërarchie, juridisch pluralisme en rechterlijke onafhankelijkheid;

Donderdag 16 februari 2017

- L. overwegende dat een gerichte campagne van intimidatie de afwikkeling van een aantal belangrijke zaken betreffende corruptie en overgangsjustitie heeft belemmerd, waarbij mensenrechtenactivisten betrokken waren, en waarbij rechters en advocaten werden geïntimideerd en te maken kregen met verzonnen juridische klachten; overwegende dat ook tegen Iván Velasquez, directeur van de internationaal erkende Internationale Commissie tegen straffeloosheid in Guatemala (CICIG), klachten zijn ingediend, en dat hij het mikpunt is van een voortdurende lastercampagne; overwegende dat belangrijke zaken betreffende overgangsjustitie worden behandeld, zoals de zaak van Molina Theissen en CREOMPAZ, of de corruptiezaken rond La Linea y Coparacha;
- M. overwegende dat sommige EU-lidstaten de associatieovereenkomst EU-Midden-Amerika nog niet hebben geratificeerd, en de pijler met betrekking tot „politieke dialoog” dus nog niet van kracht is; overwegende dat mensenrechten en de rechtsstaat de kern vormen van het EU-beleid inzake externe acties, naast duurzame economische en sociale ontwikkeling;
1. veroordeelt in de meest krachtige bewoordingen de recente moorden op Laura Leonor Vásquez Pineda en Sebastián Alonzo Juan en de journalisten Victor Valdés Cardona, Diego Esteban Gaspar, Roberto Salazar Barahona en Winston Leonardo Túnchez Cano, alsmede de 14 moorden op andere mensenrechtenactivisten in Guatemala die plaatsvonden in 2016; betuigt zijn oprechte medeleven aan de families en vrienden van al deze mensenrechtenactivisten;
 2. onderstreept zijn bezorgdheid dat het voortdurende geweld en de onveiligheid negatieve gevolgen hebben voor de mogelijkheden van mensenrechtenactivisten om hun activiteiten ten volle en vrij uit te voeren; uit zijn respect voor alle mensenrechtenactivisten in Guatemala en roept op tot een ogenblikkelijk, onafhankelijk, objectief en grondig onderzoek naar bovengenoemde en eerdere moorden; benadrukt dat een levendig maatschappelijk middenveld noodzakelijk is om een staat op alle niveaus verantwoordelijker, ontvankelijker, inclusiever, doeltreffender en daarmee legitiemer te maken;
 3. verwelkomt de inspanningen van Guatemala in zijn strijd tegen de georganiseerde criminaliteit, verzoekt om op dit terrein nog meer inspanningen te verrichten en begrijpt dat het land voor een enorme opgave staat om al zijn burgers veiligheid en vrijheid te bieden in een situatie die gekenmerkt wordt door structureel geweld, veroorzaakt door de drugshandel; roept de instellingen en lidstaten van de EU op om Guatemala technische en financiële steun te bieden ter ondersteuning van zijn strijd tegen corruptie en georganiseerde criminaliteit, en om deze inspanningen prioriteit te verlenen in bilaterale samenwerkingsprogramma's;
 4. herinnert aan de noodzaak om een overheidsbeleid te ontwikkelen ter bescherming van mensenrechtenactivisten, zoals gesteld door het Inter-Amerikaanse Hof voor de rechten van de mens (IACHR) in 2014; wijst op de recent gestarte nationale dialoog, roept de Guatemalaanse autoriteiten op te waarborgen dat het overheidsbeleid tot stand komt via een proces van brede participatie en gericht is op de structurele oorzaken die de kwetsbaarheid van mensenrechtenactivisten vergroten, en verzoekt het bedrijfsleven deze inspanningen te ondersteunen;
 5. verwelkomt het besluit van de delegatie van de EU in Guatemala om financieel bij te dragen aan het proces van discussie en overleg inzake een dergelijk programma en moedigt de delegatie van de EU aan om door te gaan met het ondersteunen van mensenrechtenactivisten; roept de bevoegde autoriteiten op een overheidsbeleid te formuleren en in te voeren ter bescherming van mensenrechtenactivisten, in samenwerking met een breed scala aan belanghebbenden, en om door te gaan met de hervormingen voor een onafhankelijke rechterlijke macht, de bestrijding van straffeloosheid en de consolidatie van de rechtsstaat;
 6. roept op tot de snelle en verplichte tenuitvoerlegging van voorzorgsmaatregelen zoals aanbevolen door de IACHR en roept de autoriteiten op het besluit ongedaan te maken dat nationale voorzorgsmaatregelen ten behoeve van mensenrechtenactivisten unilateraal intrekt;
 7. herinnert aan de resultaten van 93 gemeentelijke overlegondes die in 2014 en 2015 zijn gehouden; herinnert eraan dat momenteel een participatiegericht proces gaande is en roept de Guatemalaanse autoriteiten op de procedures te versnellen om de invoering van een mechanisme voor vrij en inhoudelijk voorafgaand overleg in te voeren, als voorzien in IAO-verdrag 169; roept de Guatemalaanse overheid op om breed sociaal overleg te starten met betrekking tot waterkrachtcentrales, mijnbouwprojecten en oliewinning, en roept de instellingen van de EU op te waarborgen dat de Europese steun niet ten goede komt van ontwikkelingsprojecten zonder dat aan de voorwaarde voor voorafgaand, vrij en inhoudelijk overleg met inheemse gemeenschappen is voldaan;

Donderdag 16 februari 2017

8. verwelkomt het initiatief inzake een hervorming van het rechtsstelsel, gepresenteerd door de uitvoerende, rechtsprekende en wetgevende macht aan het congres, met als doel de verdere ontwikkeling van een professioneel democratisch justitieel apparaat op basis van effectieve rechterlijke onafhankelijkheid; roept op tot gezamenlijke inspanningen van het Guatemalaanse congres om de hervorming van het rechtsstelsel in 2017 volledig en integraal te kunnen afronden; roept de Guatemalaanse autoriteiten derhalve op om voldoende financiering en menselijke hulpbronnen beschikbaar te stellen aan het gerechtelijk apparaat, en met name aan het bureau van de procureur-generaal; steunt de belangrijke werkzaamheden van de Internationale Commissie tegen straffeloosheid in Guatemala (CICIG);
 9. verwelkomt de uitspraak van de eerste kamer van het Hof van beroep waarbij de niet-toepasbaarheid werd bevestigd van wettelijke beperkingen op de misdaad van genocide en misdaden tegen de menselijkheid in de zaak tegen voormalig dictator Rios Montt, als mijlpaal in de bestrijding van straffeloosheid;
 10. roept de Guatemalaanse overheid op tot samenwerking in het kader van de universele periodieke doorlichting en alle nodige stappen te ondernemen om de daarmee verband houdende aanbevelingen uit te voeren;
 11. verzoekt de Europese Unie het bureau van de procureur-generaal te ondersteunen; verwerpt met kracht elke vorm van druk, intimidatie of invloed die de onafhankelijkheid, het juridisch pluralisme en de objectiviteit in gevaar brengt; moedigt de Guatemalaanse autoriteiten aan om de samenwerking tussen de dienst voor analyse van aanvallen op mensenrechtenactivisten en de dienst mensenrechten van het bureau van de procureur-generaal voort te zetten;
 12. roept de instellingen van de EU op te werken aan het sluiten van internationaal bindende akkoorden om de naleving van de mensenrechten te versterken, met name door ondernemingen gebaseerd in de EU die werkzaam zijn in derde landen;
 13. verzoekt de lidstaten die dit nog niet hebben gedaan om de associatieovereenkomst EU-Midden-Amerika snel te ratificeren; verzoekt de Europese Unie en haar lidstaten gebruik te maken van de mechanismen die zijn vastgelegd in de associatieovereenkomst met politieke dialoog, om er bij Guatemala op aan te dringen een ambitieuze mensenrechtenagenda na te streven en door te gaan met de bestrijding van straffeloosheid; roept de instellingen en de lidstaten van de EU op om hiervoor afdoende financiële en technische middelen beschikbaar te stellen;
 14. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de Europese Dienst voor extern optreden, de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten, de Organisatie van Amerikaanse Staten, de Euro-Latijns-Amerikaanse Parlementaire Vergadering, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de president, de regering en het parlement van de Republiek Guatemala, SIECA en Parlacen.
-